

ת"פ 10035/12/12 - מדינת ישראל נגד ש א

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 10035-12-12 מדינת ישראל נ' א

בפני בעניין: כב' השופט אלון אינפלד
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ליאת לוי-סיגל, פמ"ד

המאשימה

נגד

ש א

ע"י ב"כ עו"ד אליה בניה

הנאשם

גזר דין

רקע עובדתי

- הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות סחיטה בכוח, סחיטה באיומים, הצתה והיזק בזדון. זאת, לאחר שהורשע בשלשה אישומים מתוך כתב האישום המייחס לנאשם מסכת של סחיטה, באיומים ובכוח, כלפי אמו. במסגרת מסכת זו דרש הנאשם מאמו כסף, ומשלא נענה נקט באלימות כלפי גופה וכלפי הרכוש אשר שיאה בהצתת ביתם. יוער, כי הנאשם זוכה מאישום נוסף ומרכיב מסוים באישום השני. הרשעתו נובעת מעדויות בנות משפחתו וגם מהודאתו שלו במהלך עדותו, לפחות בעיקרי הדברים, וכן הודאת הסנגור בשמו, במסגרת הסיכומים, כי עדויות עדות התביעה - אמת.
- הנאשם, יליד 1989, התגורר בדירה ב... עם אמו (המתלוננת), אחיו ואחיותיו. במסגרת הכרעת הדין הורשע הנאשם בעבירות **היזק בזדון וסחיטה בכוח האישום בנוגע לאישום הראשון**. כאמור בכתב האישום, וכפי שנקבע בהכרעת הדין, הנאשם ביקש מאמו כסף, היא נתנה לו 300 ₪, ואז יצא מן הבית. לאחר זמן מה, שב הביתה וביקש עוד כסף, אך האם השיבה שאין לה עוד. בתגובה החל הנאשם להתפרע בבית, זרק צלחת לעבר מזנון זכוכית ושבר אותה, ואף בעט לאמו בבטנה, והכול כדי להניעה ליתן לו עוד כסף. האם ביקשה ממנו שיאפשר לה לצאת להביא כסף, ובצאתה הזעיקה עזרה וכך הביאה למעצרו.
- אירועי **האישום השני**, המתארים **סחיטה באיומים** היו כשבוע מאוחר יותר. הנאשם שוב פנה למתלוננת ודרש כסף, תוך שהוא מאיים כי, אם לא יקבל, ישרוף הבית. המתלוננת אמרה שהיא יוצאת על מנת להשיג כסף ובינתיים הנאשם נטל ארגזי קרטון ובתוכם בגדים, שרף אותם בחדר המקלחת אך מיד כבה את האש בעצמו. כאשר האם חזרה ושאלה מי עשה זאת, אמר לה הנאשם שהוא עשה זאת. בהקשר להבערה זו הורשע הנאשם בעבירת "**הזק בזדון**" אך לא בעבירת ההצתה, שכן לא הוכח כי בשלב זה הייתה כוונה לשלח אש בבית, ולא הוכח כי הפריטים שנשרפו פיזית לא היו שלו. בעקבות המעשה, המתלוננת נתנה לנאשם כסף.

4. זמן קצר לאחר מכן, המשיך הנאשם ודרש מהמתלוננת עוד כסף, והתלוננת השיבה לו שאין לה כדי לתת לו. בתגובה, חזר הנאשם לחדר המקלחת והצית את מה שנשאר מהקרטונים והבגדים. המתלוננת ובתה כיבו את האש, אך לא לפני שנגרם נזק לחדר והוא כוסה בפיח. לגבי אירוע זה, נקבע כי, בהיות הדבר המשך לאיום שלו לשרוף את הבית ומכיוון שהנאשם לא כיבה מיד את מה שהצית, אלא אפשר לנזק הסביבתי להיגרם, יש לראות במעשה תחילת שילוח אש בבית, ולפיכך הורשע הנאשם **בהצתה**. אירוע זה אף גרם למתלוננת וילדיה לעזוב את הבית, מחמת פחדם מהנאשם.

5. המתואר **באישום השלישי** התרחש לאחר יומיים נוספים, ומדובר באירועים שכוללים **סחיטה בכוח, סחיטה באיומים, הצתה והיזק בודון**. הפעם פנה הנאשם למתלוננת וביקש ממנה 2000 ₪, ואם לא כן "ישרוף את הבית". הנאשם לא הסתפק ב- 50 ₪ שהציעה אמו, ובעט ברגלה להניעה לתת את הכסף. אז, אסף בגדים, נטל תרסיס של חומר הדברה והחל לרסס בבית, בכוונה להצית אש. הנאשם נטל מצת והצית אש בספת הסלון, הבעיר ארגז שהיה במטבח, הפיל ושבר מכשיר טלביזיה, ואף שבר תמונה ממסוגרת בסלון. המתלוננת, בראותה המתרחש, צעקה "חכה חכה אני אביא לך כסף", ברחה מהבית והזעיקה המשטרה.

תסקיר ונתונים נוספים

6. לנאשם רישום פלילי קודם (תע/1) הכולל הרשעה אחת בגין החזקת סכין משנת 2010, וכן הרשעה מבית משפט השלום לנוער משנת 2007, בגין פריצה לדירה והחזקת סמים לצריכה עצמית.

7. מתסקיר שירות המבחן עולה כי בעיות ההתנהגות החלו אצל הנאשם כבר מכיתה ח'. אז עלו בעיות שונות שבעטיין, בסופו של דבר, עבר הנאשם ללמוד בפנימייה. הנאשם נפלט מהפנימייה בסוף כיתה י' עקב שימוש בסמים. תחילה לא גויס הנאשם לצבא, אולם הנאשם התעקש להתגייס, ולאחר שעמד על קיום בדיקות שתן שנמצאו נקיות, גויס. עם זאת, במשך הזמן ערק מהצבא, ובסופו של דבר שוחרר בגין אי התאמה. בתקופת הביניים, עבד בעבודות שונות, לרבות עבודה אחת בה החזיק מעמד כשנה. הרקע המשפחתי של הנאשם אינו פשוט גם כן.

8. שירות המבחן התרשם כי הנאשם לוקח אחריות חלקית על המעשים. אף בשירות המבחן, כמו בעדותו, טען הנאשם כי אינו זוכר דבר, אך שלל כל אפשרות כי נקט באלימות פיזית ישירה כלפי אמו. שירות המבחן מתרשם כי הנאשם אינו מצליח "להתחבר" לחלק מן המעשים שעשה, ואף מכחיש אותם, ובכך חוסם כל אפשרות לבדיקה עצמית ונטילת אחריות משמעותית. הנאשם התמכר לסמים ולאילוהול כבר לפני שנים. הוא טופל במסגרת המוסדות העירוניים כשנתיים, ובשנת 2006 אף הופנה לקהילת רטורנו, משם הורחק כעבור זמן, עקב התנהגות אלימה. לאחר מעצרו בתיק זה שוחרר לחלופת מעצר במלכישוע, אך לאחר כ- 5 חודשים עזב את המקום ביוזמתו, בניגוד להמלצת מטפליו, וזאת לאחר שהתקשה להתרגל למסגרת. יוער כי מאז עזיבה זו שוהה הנאשם במעצר.

9. שירות המבחן מתרשם שיש פער ממשי בין ההצהרות של הנאשם בדבר רצונו להשתקם לבין כוחותיו בפועל לעשות שינוי אמיתי. ההתרשמות היא כי לנאשם דפוסי התנהגות עברייניים מושרשים, והתמכרות עמוקה. נטייתו לטשטש את מעשיו, וקשייו לשתף ולהשתתף בטיפול, גרמו לשירות המבחן שלא להמליץ על אפיק טיפולי, אלא על ענישה מוחשית במאסר, תוך המלצה לבחון טיפול במסגרת המאסר. צוין גם כי

הקושי בהבעת אמפתיה בהקשר לפגיעה באמו, מעמידה אותו בסיכון להתנהגות עבריינית חוזרת.

חריגה ממתחם הענישה לשם שיקום

10. הסנגור סבור כי במקרה זה ניתן לחרוג ממתחם הענישה לשם שיקומו של הנאשם. הסנגור מצביע על כך שהנאשם היה במלכישוע 5 חודשים, לא הורחק בשל חוסר התאמה אלא עזב מרצונו. מהתסקירים עלה כי הוא הצליח להתרם מהטיפול. כן הצביע על כך שעברו הפלילי מועט ורחוק. הסנגור סבור כי הנאשם הראה נתונים חיוביים מסוימים, ולפיכך, לשיטתו, טועה שירות המבחן שלא ממליץ על הדרך השיקומית, ואסור היה לשירות המבחן להמליץ על מאסר בפועל. לשיטת הסנגור, המלצת שירות המבחן לשיקום בכלא אינה מעשית, שכן לשם כך יש צורך שלנאשם תהיה יתרת מאסר ארוכה, ובהתחשב בכך שהנאשם כבר היה במעצר מצטבר של כ- 19 חודש, הרי שיש לגזור עליו כ- 40 חודש, ודבר זה, לשיטתו, אינו סביר.

11. טענת הסנגור נדחית. אמנם, העבירות נעברו על רקע של התמכרות לסם, ובמישור זה השיקום יכול היה להיות רלוונטי. אולם, שירות המבחן מתאר כמה כיווני טיפול שנעשו עם הנאשם, וכמה מוסדות אליהם הופנה, ובהם לא הצליח להתמיד. המוסד האחרון הוא קהילת מלכישוע, לשם הופנה הנאשם על ידי שופט המעצרים בתיק דנן, ואותו עזב הנאשם על דעת עצמו. שירות המבחן מפרט נימוקיו, מדוע הנאשם אינו בשל כעת לטיפול. שירות המבחן אינו אופטימי כלל באשר לסיכויים של טיפול כלשהו. הסנגור לא הצביע על כל תהליך קונקרטי שהנאשם החל בו, ועדיין מצוי בעיצומו. כל אשר מציע הסנגור הוא, למעשה, להפחית בעונש כמעין "פרס" על כך שהיה ניסיון שיקומי בו הושקע מאמץ מסוים, למרות שהוא הופסק ביוזמת הנאשם עצמו. עמדה זו של הסנגור אינה נכנסת לתחומו של החריג האמור בסעיף 40ד לחוק העונשין, ואף אינה בבחינת "סמוך ונראה" לתנאי סעיף זה.

12. נמצא כי אין בסיס עובדתי מינימאלי לתמוך עמדת הסנגור בדבר חריגה ממתחם הענישה לשם שיקום, וברי שיש לגזור עונש המצוי בתוך מתחם הענישה.

המתחם - חלוקה לאירועים

13. ראשית, יש לבחון בכמה "אירועים" מדובר, נוכח הוראות סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין. התובעת סבורה שיש לראות כל אישום כאירוע, ולקבוע שיש שלשה אירועים. טענת הסנגור היא שיש לראות את כל כתב האישום כולו, כאירוע אחד בלבד. לשיטתו, המעשים שלובים זה בזה, נובעים מאותו מניע, ומגלמים רצף התנהגותי אחד. מה גם שכל האישומים התרחשו ברצף של ימים ספורים.

14. אין לקבל טענות אלה של הסנגור. אכן ייתכן, שעבירה של סחיטה באיומים, הנעשית בכמה שיחות טלפון דומות, ואולי אפילו בכמה מפגשים חוזרים, תחשב כולה כ"אירוע" אחד, אף בהפרדה של ימים. אך לא זה המקרה שלנו. יש לקבוע כהצעת התובעת שכל אישום מהווה אירוע. זאת, בשל מספר שיקולים מצטברים. ראשית, בדרך כלל אירועים המתרחשים בימים נפרדים יידונו כאירועים נפרדים, אלא במקרים חריגים בהם הקשר הוא מובהק. עוד יאמר כי במקרה שלנו ישנם מאפיינים מיוחדים לכל אישום בנפרד, אשר הופכים כל אחד לאירוע בפני עצמו. בראשון, אלימות ישירה בבעיטה בבטן המתלוננת; בשני, האלימות באה לידי ביטוי בהצתות במקלחת; ובשלישי פעולה נמרצת להצתת סלון הבית ופעולות רחבות נוספות. שיקול נוסף הוא קיומם של אירועים מפרדים מובהקים בין אישום לאישום, מעבר לזמן החולף. כך לדוגמא, אין

מחלוקת כי הנאשם נעצר לאחר האישום הראשון ונחקר (כמתואר בהכרעת הדין). אדם החוזר לבצע המעשים לאחר מעצר, יראה בדרך כלל כמתחיל "אירוע" נפרד לגמרי. בין האישום השני לבין השלישי, המתלוננת עזבה את הבית עם כל יתר הילדים, לישון במקום אחר, תוך הותרת הנאשם לבדו. מעבר זה, שצריך היה לזעזע את הנאשם ולחדד לו את חומרת המצב, מהווה אירוע מפריד ברור בין שני האישומים. ייתכן שיש מקום להוסיף גם **שיקול נורמטיבי הקשור לכך שמדובר באירועי אלימות, הראויים להתייחסות נפרדת**, אך אין צורך בשיקול זה במקרה זה.

15.שאלה נפרדת היא, אם נכון לראות את שני החלקים של האישום השני כאירועים נפרדים, שכן יש ביניהם הפרדת זמן מסוימת, אם כי התרחשו באותו יום, והנאשם אף קיבל כסף בעקבות הסחיטה, יצא מהבית ושוב חזר, בין שני חלקי האישום. אולם, בשים לב לכך שהמדינה לא טענה זאת, וכי מדובר באפשרות הפועלת נגד הנאשם, אניח לטובת הנאשם כי שני חלקי האישום השני הם אירוע אחד.

16.סיכומו של דבר, **הנאשם הורשע בשלשה אירועים שונים, לצורך סעיף 40יג לחוק העונשין.**

קביעת המתחמים

17.הנאשם פגע בכמה וכמה **ערכים מוגנים**. ראשית, יאמר כי התנהגותו הכללית של הנאשם, אשר איים על אמו הורתו, נקט באלימות כלפי גופה וסחט ממנה כספים, פוגעת בשורש ערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית. שלמות המשפחה היא ערך עתיק של עמנו, **הכבוד להורים הוא חלק בלתי נפרד מהמסורת היהודית ומשותפת היא לרוב תרבויות העולם, עתיקות כחדשות**. אדם הפוגע באמו, בצרה כה מכוערת, רק על מנת לספק את יצרו לסם, אכן הגיע לשפל המדרגה.

18.מעבר לכך, יש כמובן פגיעה בערכים כלליים אחרים, **פגיעה ברכוש, פגיעה בשלמות הגוף, והפגיעה בזכות לפרטיות ושקט של אדם בתוך ביתו**. הנאשם הפך את בית משפחתו למעין זירת קרב של איומים, אלימות, וניסיונות לשרוף את בית המשפחה.

19.**עבירות ההצתה, מגלמות בתוכן גם סיכון מיוחד**. שכן, למרות שכל מטרתו של הנאשם במעשי ההצתה הייתה להלך אימים על אמו קשת היום, הסיכון שנוצר גדול הרבה יותר. המדובר בסכנה לחיים ולרכוש לא רק של הנפגע הישיר, אלא של כל שכניו. לפיכך קיימא לן שעבירת ההצתה היא "מהחמורות בספר החוקים, וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה, ולנוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו של אדם ולרכושו" (ע"פ 4006/12 מלאך נ' מדינת ישראל ואח' (מיום 5.2.13)).

20.**עבירות הסחיטה באיומים** מתוארות בפסיקה במילים חמורות. שכן, בעוד הסיכון והחומרה בעבירת ההצתה נראים לעין כל, **יש נטייה שגויה להמעיט במידת החומרה של עבירות הסחיטה, בכוח או באיומים**. לא פעם נשמעת הטענה כאילו סך הנזק הנגרם ממעשה סחיטה הוא מה ששילם הנסחט לסוחט, בצירוף הנזק הישיר שגרם הסוחט לנסחט כדי להדגים או לממש את איומיו. **גישה טכנית וממעטת זו שגויה**. הפסיקה ההולכת ומחמירה בעבירה זו, מנסה להעביר את המסר, עד כמה הגישה הטכנית אינה ממצה את אופייה של העבירה.

21.**מעבר לנזקים החומריים, הניתנים לשומה פורמאלית, אדם החי תחת מציאות של סחיטה נפגע במישורים עמוקים הרבה יותר**. ראשית, עבירת הסחיטה כוללת איום, אשר עוצמתו ורצינותו מיועדות

להניע אדם לעשות את אשר אינו חייב לעשות. הפחד הנגרם באיום מוחשי שכזה, יכול לערער הנפגע לתקופת האיום, ואף להשאיר צלקות ארוכות טווח. לא במקרה, מעטים הם המתלוננים על עבירת הסחיטה. שכן הפחד המשתק, המלווה את הנפגע, מונע ממנו, לא פעם, גם להציל עצמו על ידי תלונה. מה גם, שלא תמיד יש בתלונה במשטרה כדי לגאול את הנסחט מהמציאות המייסרת.

22. מעבר לכך, **המדובר בפגיעה עמוקה בכבוד האדם ובחירותו**. רוב עבירות האלימות מתחילות ומסתיימות תוך זמן קצר. אולם, עבירות הסחיטה ממשיכות לאורך ימים, כאשר לא פעם הנסחט נכנע שוב ושוב, ומקווה שזו הפעם האחרונה. אך דווקא הכניעה, המלמדת את הסוחט את עוצם ידו, יש בה כדי להגביר את עוצמת הלחץ ומשכו. כניעה חוזרת שכזו לגחמותיו של אחר, פוגעת ומשפילה. מעבר לכבוד, הנסחט מאבד את החירות לעשות כרצונו.

23. במקרה דנן, מדובר בסחיטה באיומים בתוך המשפחה. מטבע הדברים, אין האם רוצה להתלונן על בנה. הנאשם דנן ניצל את רחמי אמו, והרשה לעצמו לאיים עליה. זאת, תוך שימוש באלימות פיזית ואיומים. כאשר אלה מיצו את עצמם, ולא היה לה עוד לתת, החל הנאשם ללחוץ עוד את אמו על ידי שילוח אש בביתה, באופן שיכול היה להסיר את קורת הגג של אחיו הקטנים. **שילוב זה של אדישות לגורל המשפחה, כפיות טובה ואלימות בריונית, אינם ניתנים לתיאור אלא במילה האחת והפשוטה - רשע**.

24. במקרה זה הנזק הפיזי שנגרם היה בו ממש, אך לא היה מאוד חמור. לעומת זאת, הפגיעה שאינה מוחשית היא החמורה במקרה זה. המתלוננת הגיעה עד כדי כך שהעדיפה לעזוב את הבית, תחת הזעקת המשטרה כנגד בנה, עד כי כלו כל הקיצים, ונאלצה להסגיר את בשרה שלה, נוכח הסכנה המוחשית והמיידי לבית המשפחה ולגורל יתר הילדים. הנאשם אטם לבו נוכח מצוקת הקרובים לו ביותר, ולפיכך יש לדון המעשים כמעשים חמורים.

25. עם זאת, **בעת שרטוט המתחם יש לקחת בחשבון לקולה כמה נקודות שהעלה הסנגור**. ראשית, צודק הסנגור כי הנזק הפיזי שנגרם בסופו של יום לא היה מאוד גדול, אף כי בוודאי הכביד על המתלוננת. כן צודק הסנגור כי המתלוננת לא הגיעה למצב של חוסר אונים מוחלט. אמנם היא נכנעה ומסרה כספים, ואמנם ברח מהבית עם ילדיה בשלב מסוים, אך לא איבדה כליל היכולת להתמודד. שכן האישום הראשון הסתיים בפנייה למפקדו של הנאשם בצבא, אשר הזמין משטרה, והאישום השלישי הסתיים בפנייתה שלה למשטרה באופן ישיר.

26. צודק גם הסנגור, כי בהקשר של עבירת הסחיטה באיומים, אין מדובר בעברייני ציני, המתכנן מעשיו מראש על מנת להשיג בצע כסף. בסופו של דבר, מדובר במי שהוא מכור לסמים, הפועל מתוך הדחף לסם, מבלי להקדיש מחשבה מספקת למשמעות מעשיו. במובן זה, **יחסית לעבירות סחיטה באיומים, אין מדובר במי שנמצא בקצה החמור של הסקאלה**.

27. התביעה הגישה פסיקה ואזכרה פסיקה, הסנגור לא הגיש פסיקה מטעמו. **המדינה טענה** כי יש לקבוע מתחם ענישה הנע בין שנה לשנתיים לאישום הראשון, בין שלוש שנים לחמש שנים לאישום השני וכך גם לאישום השלישי. **הסנגור** לא הציע מתחם באופן מפורש, אולם, אגב אורחה, ציין כי עונש של 40 חודש למקרה זה יהיה חריג ומופרז בחומרתו, ומכאן ניתן ללמוד את עמדתו הכללית לעניין העונש ההולם.

28. לעניין **האישום הראשון**, הנאשם קיבל כסף לבקשתו, אך לא הסתפק בכך בעת שובו לבית. הוא שבר זכוכית של מזנון, ובעט באמו, בבטנה, על מנת לגרום לה לתת כסף, הכול על רקע של הצורך בסם.

לטעמי, המתחם שמציעה המדינה לאישום זה, 12 עד 24 חודש, אינו מבטא את חומרת המעשה ואינו מספיק רחב לכלול אפשרויות שונות לנסיבות אישיות מקלות או מחמירות לאירוע מסוג זה. כך לדוגמה, בוודאי שמי שלא מודה ולא מתחרט, שיש לו עבר מכביד, והורשע במעשים דומים בעבר כלפי אותו קרבן, ראוי לענישה הגבוהה מ- 24 חודש. עמדת המדינה הייתה מתאימה יותר לו מדובר היה בסחיטה שאינה של האם, ללא כל אלימות, או למעשי האלימות ללא הסחיטה (אם כי אז היה המתחם מתחיל ברף נמוך מעט יותר). **לפיכך הייתי מעמיד המתחם על 12 חודשים עד 36 חודשי מאסר בפועל לאישום הראשון.** עם זאת, לעמדת המדינה, הקלה מעמדתי, אתן משקל בעת שקלול העונש לכל המעשים יחד. שכן, כלל הוא בפסיקה שרק בהתקיים נימוק מיוחד יחמיר בית המשפט מעבר לבקשת המדינה.

29. עתה יש לבחון את **האישום השני**, המורכב כאמור משני חלקים, אבל הוגדר בכל זאת כאירוע אחד. אף כאן מדובר בסחיטה באיומים של הנאשם את אמו. הפעם האיומים לשרוף את הבית לבשו ביטוי מוחשי. הנאשם שרף ארגזים עם בגדים כאיום ואז כיבה את האש. בשלב הבא, כאשר הכסף עקב השלב הראשון לא הספיק לדרישותיו, שרף שוב, והשאיר זאת כך עד אשר אמו ואחותו כיבו ונגרם הנזק הנראה בתמונות. כאן, מדובר **בשילוב של סחיטה באיומים והצתה.** כן יש לבחון את **האישום השלישי**, בו על רקע איומיו ומעשיו הקודמים, איים הנאשם שוב כי אם לא יקבל כסף ישרוף את בית המשפחה. כאשר האם הציעה לו 50 ₪ תחת 2000 ₪ שדרש, בעט הנאשם ברגלה. אז, נטל תרסיס והחל לעשות פעולות קונקרטריות לשרוף הבית, לרבות הצתת הספה בסלון וארגז קרטון במטבח. תוך כדי תנועה, הנאשם אף שבר טלביזיה ותמונה ממוסגרת. אף כאן, **מדובר בשילוב של סחיטה באיומים, היזק והצתה.**

30. לשני אישומים אלה הציעה התובעת מתחם ענישה שהוא בין 3 לבין 5 שנות מאסר. בהקשר זה יש לציין שתי מגמות בפסיקת בית המשפט העליון, האחת נובעת מפסק הדין בע"פ 7887/12 **שאול נ' מדינת ישראל** (מיום 24.4.13), שם ערער מי שנטל בקבוקי פלסטיק מלאים בדלק והשליכם במזיד **למגרש של חברו שהכיל ציוד עסקי, עקב סכסוך ובהיותו מעורער בנפשו.** האש התקלחה ונשרף ציוד רב. נקבע בבית המשפט העליון כי **מתחם ענישה הנע בין שנתיים לארבע שנות מאסר בפועל נוטה לקולה, למרות הבעיות הנפשיות של המערער.** בע"פ 1846/13 **גמ'אל עמאש נ' מדינת ישראל** (מיום 1.12.13), **אומץ המתחם שנקבע בפס"ד שאול**, ונקבע כי עונשים של 38 חודשי מאסר ו-27 חודשי מאסר בגין הצתת רכב ושריפתו כליל הינם עונשים שאינם חורגים ממתחם העונש ההולם. ללא התייחסות למתחם, בע"פ 60/12 **עמר נ' מדינת ישראל**, מיום 7.11.12 אישר בית המשפט העליון עונש של 4 שנות מאסר בפועל אשר הושת על המערער בגין **הצתת בית עסק, בשעות לילה, כאשר לא שהה במקום אדם.** בע"פ 4006/12 **מלאך נ' מדינת ישראל** מיום 5.2.13 נדון מי שגרם לשריפת בית עסק שלם ולקיפוח פרנסת משפחה על ידי זריקת בקבוקי דלק והצתתם, לשלוש וחצי שנות מאסר בפועל. פסק הדין אושר בבית המשפט העליון, עם זאת דובר במי שהיה לו עבר פלילי מכביד. פסק דין בעניין **שאול** אוזכר שוב בהסכמה. בע"פ 8659/13 **אלמליח נ' מדינת ישראל** (מיום 14.5.14) דובר בהצתת נגרייה על רקע פיטורין ולא נגרם נזק של ממש. נאמר כי המתחם שנקבע בבית המשפט המחוזי, בטווח שבין 15 חודש ל-30 חודש "נוטה לקולה" והודגש שוב כי ההלכה המנחה היא פסק הדין בעניין **שאול**.

31. **מגמה מקלה יותר ניתן למצוא** בע"פ 7139/13 **טרפה צקול נ' מדינת ישראל** (מיום 23.1.14). דובר במי שהצית המערער חדר בבית בו מתגוררים דיירים נוספים באמצעות מצת וסדין וברח מן החדר. כתוצאה ממעשיו נשרפו כליל החדר וגג הרעפים ואף נגרם נזק לבית. בית המשפט העליון הפחית מהמתחם שנקבע בביהמ"ש המחוזי בשים לב לרקע למעשים, למצב נפשי חריג, ולכך שוידא לפני ההצתה שאין איש

בבית, **קבע מתחם ענישה בין שנת מאסר אחת לבין שלוש שנות מאסר** והפחית את עונשו של המערער ל-18 חודשי מאסר בפועל. עוד יש לראות בכיוון זה את ע"פ 6204/13 **סופר נ' מדינת ישראל** (מיום 28.1.14), שם נדון ערעור של מי שהצית גדר של בית מגורים, כאשר מקצת הגדר נשרף, וזאת ממניע גזעני. גם כאן בית המשפט העליון אישר **מתחם ענישה בן שנה עד שלוש שנות מאסר**.

32. לכאורה, יש מקום לתמוה על כך שבית המשפט העליון קובע מתחם גבוה יותר בעת הצתת עסקים על פני הצתת בתי מגורים. אולם, בעניין **סופר הנ"ל** בית המשפט העליון התייחס מפורשות לעניין **שאול**, וקבע כי **המתחם אינו סותר את המתחם שנקבע בעניינו של שאול, משום הנזק הרב שנגרם בעניינו של שאול**. נמצא, כי למרות הנסיבות המחמירות של הקרבה לבית מגורים והמניע הגזעני. למעשה, **קבע בית המשפט העליון שיש ליתן משקל רב להיקף הנזק שנגרם בפועל, בעת קביעת המתחם**. נמצא, שאף שפסק הדין בעניין **שאול** אוזכר מספר פעמים בבית המשפט העליון, ויש לראותו כהלכה מנחה, כאשר נגרם בפועל נזק מועט, ניתן לקבוע מתחם נמוך יותר, אפילו מדובר בבית מגורים.

33. **בתיק שלנו**, מדובר בהצתה של בית מגורים, אשר בפועל לא גרמה לנזק רב מאוד, אף כי יש לשער שסך הנזק המצטבר, בשני האישומים, כולל מעשי ה"היזק בזדון" אינם מעטים יחסית לכיסה של המתלוננת, אך אינם רחבי היקף כמו הפגיעות בעסקים שנסקרו בפסיקה המחמירה. יש לייחס משקל לכך שהנאשם שלח אש פעמיים בבית המשפחה, שהיא "כבשת הרש" של אמו ואחיו. עם זאת, בכל אישום מדובר בהצתה אחת. לעניין מידת הסיכון לסביבה, בשים לב לכך שמדובר בדירת מגורים בבניין, היה סיכון רחב, ויש לכך משקל משמעותי. נוכח כל האמור, נמצא שבבחינת העבירה של ההצתה לעצמה, עוד בטרם נלקח בחשבון כי מדובר בהצתה שהיא חלק ממסכת הסחיטה, המתחם צריך לנוע בין המתחם שנקבע בעניין **סופר** לבין המתחם שנקבע בעניין **שאול**, עם נטייה יותר לראשון.

34. עם זאת, כאמור לעיל, **המדובר בהצתה שהיא במסגרת מעשה סחיטה באיומים**. מתחם העונש הראוי חייב לשקף את מידת החומרה של הערכים המוגנים של שתי העבירות גם יחד. עם זאת, מכיוון שמדובר באירוע אחד, אין מדובר בחיבור פשוט של שני המתחמים, אלא שילוב של הדברים ובחינת המעשה לעצמו. יוער עוד כי מעשה הסחיטה היה מהסוג המכוּעַר ביותר, של הנאשם כלפי אמו. המעשים נעשו לאחר שהנאשם כבר נחקר בגין המעשה שבאישום הראשון. המעשים שבאישום השלישי נעשו לאחר שהאם ברחה מן הבית עם הילדים, בעקבות המעשים שבאישום השני. האישום השלישי כלל גם, בנוסף להצתה, גם היזק ישיר לטלביזיה ותמונה, וגם בעיטה באם. באישום השני נזק פיח רחב היקף מההצתה. באישום השלישי מעשה ההצתה היה נחוש ואגרסיבי הרבה יותר מהאישום השני.

35. **סיכומו של דבר, המתחם הראוי בגין האישום השני, צריך לעמוד על שנתיים עד חמש שנות מאסר. בגין האישום השלישי, ראוי להעמיד המתחם על שנתיים וחצי עד שש שנות מאסר**. יאמר גם כאן, כי הערכת הצד העליון של המתחם לאישום השלישי גבוהה ממה שהעריכה המדינה. דבר זה יילקח בחשבון בעת שקלול העונש הסופי. שכן, אין דרך בתי המשפט להחמיר מעבר לבקשת המדינה, ללא נימוק משמעותי. עם זאת, גם כן לטובת הנאשם, יש לקחת בחשבון שבצד התחנות של המתחם הקלתי יותר מאשר עמדת המדינה.

36. בשים לב לכך שביחס לשני מתחמים נקבע מתחם חמור מהערכת המדינה (לפחות לגבי הרף העליון), ובשים לב לכך שלמרות שמדובר בשלשה אירועים שונים, בכל זאת מדובר באירועים שיש ביניהם קשר של ממש, בזהות הנפגעים ומטרות העבירה. לא אקבע עונש נפרד לכל אירוע, אלא עונש כולל בגין כל המעשים

הענישה בתוך המתחם

37. הנאשם צעיר יחסית, אך לא צעיר מאוד והוא רחוק מגיל הקטינות. לנאשם עבר פלילי, אך לא מכביד, שתי הרשעות קודמות בגין עבירות החזקת סכין ובגין עבירות סמים ופריצה. הרשעות אלה אינן "טריות" ומשקלן מועט, במיוחד בהתחשב בכך שזוהי הפעם הראשונה בה מוטל על הנאשם מאסר בפועל.

38. מכיוון שמדובר במאסר ראשון, עדיין יש משקל משמעותי לנסיבות הרקע של הנאשם, כפי שאלה פורטו בתסקיר, ובעיקר לרקע המשפחתי, שלא יפורט כאן. שיקול נוסף לקולה הוא הניסיון המשמעותי שעשה הנאשם בהקשר לשיקום. לעיל צוין כי ניסיון כזה שהנאשם זנח באמצע, אינו יכול להביא להקלה לעונש עד מחוץ לגבולות המתחם, שכן אינו מהווה שיקום בפועל או פוטנציאל לשיקום. אולם, בשלב זה, בו בוחנים שיקולים לקולה ולחומרה שבתוך המתחם, יש ליתן משקל משמעותי לניסיון שעשה הנאשם, אשר שהה במלכישוע כחמישה חודשים. ידוע לכל כי השהייה בתנאי קהילה טיפולית אינה קלה ודורשת מאמץ רגשי ופיזי. יש ליתן לניסיון זה ביטוי לקולה בגזר הדין. זאת, מעבר למשקל שניתן בעת ראיית השהייה בקהילה כעין "מעצר בית מלא" המשפיע על חישוב המאסר.

39. כאמור, זהו מאסרו הראשון של הנאשם, ואף מעצרו הממושך הראשון. תנאי השהייה במעצר קשים ממאסר, והנאשם עצור במצטבר כ- 15 חודש, מעבר לזמן במלכישוע. כן יש לקחת בחשבון את המצב הכלכלי הקשה של אמו, היא המתלוננת, אשר הצהירה במעמד הטיעון לעונש כי לא ביקרה את הנאשם בכלא, משום שאין ידה משגת להגיע לביקורים. מן הסתם אין היא תורמת לקופת הקנטינה, ואף דבר זה מקשה על הנאשם עוד.

40. יש חשיבות רבה לעמדתה הסלחנית של המתלוננת. אכן, עמדה זו אינה יכולה להביא לפטור מעונש או חריגה מהעונש הראוי. אולם, בתוך מתחם העונש הראוי, יש משקל לעמדת הנפגע, אפילו מדובר באם שרחמיה נכמרים על בנה כפוי הטובה, ואף אם היא מצפה לעזרה כלכלית ממנו לכשישתחרר, כמשתמע מדבריה, לפיהם קשה לה בלעדיו. המתלוננת הבהירה שכל מטרתה בהגשת התלונה הייתה לכפות על הנאשם טיפול נגד סמים. האם מרגישה ששנתיים בלי הנאשם מספיקים, וביקשה רחמים. יש ליתן לעמדתה משקל.

41. מאידך גיסא, יש גם משקל להערכת שירות המבחן כי הנאשם אינו בשל לטיפול, ולפיכך יש סיכון כי ישוב להתנהגות עבריינית. זאת, בשים לב לכך שהוא בעל "דפוסים עבריינים מושרשים והתמכרות עמוקה לאלכוהול וסמים". נמצא כי, בניגוד לדעת הסנגור, ככל שיש מקום לקבוע את משך המאסר כפונקציה של שיקום, מן הראוי שהמאסר לא יהיה קצר מדי, על מנת שתיוותר יתרת מאסר הניתנת לניצול לשם שהייה בטיפול בין כותלי שב"ס. למותר לציין, שלא ראוי להטיל על נאשם מאסר מעבר לראוי לו, על מנת להשיג שיקום, ולפיכך שיקול זה לא יאריך המאסר. אולם, חשוב להדגיש כי הצעת הסנגור לשחרר בשלב מוקדם יחסית, על מנת לאפשר שיקום מחוץ לכותלי בית הסוהר, נדחית.

42. לפני סיום, חשוב לציין כי התרשמתי שיש אצל הנאשם גם כוחות חיוביים. אחות הנאשם מסרה בעדות כי הנאשם היה מרעיף אהבה ומתנות בתקופה בה עבד, ולא היה מכור. הנאשם סרב לטעון שאמו משקרת, והתקשה מאוד להודות בכך שהוא הכה אותה. התחושה היא שעדיין יש לנאשם רגשות כבוד כלפי אמו,

ורגשות בושה ביחס למעשיו. שכן, אף שהנאשם העז פנים בבית פנימה, לא העז פנים כלפי אמו בבית המשפט. רגשות אלה יכולים להוות בסיס להודאה יותר מלאה, לחרטה יותר עמוקה, ולבסוף גם לטיפול. זרע חיובי זה, שיש לקוות שטללי הזמן יביאו לעלייתו ופריחתו, עדיין טמון עמוק. אולם, כבר עתה יש ליתן לדבר משקל מסוים לקולה.

43. הנאשם הודה במידה חלקית מאוד. הנאשם ניהל הוכחות, ובסוף הודה, חלקית בעצמו וחלקית באמצעות סנגורו, כי עדות התביעה דוברות אמת. הנאשם חסך מעט מאוד זמן שיפוטי, ולא חסך מאמו ואחותו את מעמד מתן העדות. לפיכך, ההקלה הניתנת למי שמודה תינתן לנאשם במידה מועטת בלבד.

44. כאמור לעיל, יש ליתן משקל לכך שמתחמי הענישה שקבעתי ביחס לאישום הראשון וביחס לאישום השלישי, מחמירים יותר מאשר טענה המדינה, לפחות בצד העליון. המחוקק, במסגרת סעיף 40ג לחוק העונשין, הותיר שיקול דעת לבית המשפט כיצד לאזן לשקלל את העונש במקרה של ריבוי עבירות. במקום זה, ניתן וראוי לתת משקל משמעותי לכך שעמדת המדינה לא הייתה כה מחמירה. **לפיכך, התוצאה הסופית לא תהיה חמורה יותר ממה שהמדינה הייתה מצפה בעקבות טיעונה.**

45. נוכח המסוכנות המתוארת בתסקיר, ברי שיש להורות על **מאסר על תנאי**, בתקווה שיש בכך הרתעה מסוימת. שירות המבחן המליץ להורות גם על פיצוי, אך המדינה לא ביקשה זאת. המתלוננת עצמה, שדיברה לפני בית המשפט לפני העונש לא הזכירה דבר כזה, וההתרשמות היא כי לו הייתה נשאלת הייתה מוחלת במחילה גמורה. לפיכך **לא אורה על השתת פיצוי.**

46. נוכח כל האמור, **אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:**

א. **4 שנות מאסר בפועל**, בניכוי ימי מעצרו (30.11.12 עד 3.2.13 וכן מיום 5.8.13 עד היום).

ב. **שנה מאסר על תנאי**, למשך 3 שנים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירות אלימות מסוג פשע. "אלימות" - לרבות איומים ואלימות כלפי רכוש.

ג. **ששה חודשי מאסר על תנאי**, למשך שנתיים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירות אלימות מסוג עוון. "אלימות" - לרבות איומים ואלימות כלפי רכוש.

זכות ערעור תוך 45 יום.

ניתן היום, ד' אב תשע"ד, 3131 יולי 2014, בנוכחות הנאשם, ב"כ עו"ד בניה והתובע עו"ד אוחנה.